ČZS HORTIKLUB PRAHA
specializovaná ZO

ZPRAVODAJ

č.138

Hezké jarní i letní dny na vašich zahrádkách

duben 2017

Vychází 3x ročně

Ediční rada Zpravodaje: Jitka Knížková, odp. redaktorka (j.knizkova@centrum.cz), Zuzana Holancová (holancovaz@gmail.com)
Soňa Neumannová a Dana Velebová
Kresby: Marie Tvrdková
Techn. zpracoval: Jan Heřmánek
Tisk: Tiskárna J+H, Praha 3
Internet: www.zahradkari.cz/szo/hortiklub

Moji drazí,

jak praví klasik „duben je ten pravý a požehnaný měsíc zahradníkův, ať si jdou do háje milenci se svým velebením máje: v máji stromy j e n o m kvetou, ale v dubnu v y r á ž e j í. Vězte, že toto klíčení a rašení, ty puky, pupence a klíčky jsou největším divem přírody…“

Tolik trocha dubnového zamyšlení z pera K.Čapka (Zahradníkův rok).

Souhlasím, duben je měsíc pučení a našeho vyhlížení, co nám přes zimu po těch mrazech přežilo a opět se začíná probouzet k životu. Ta energie, s kterou se příroda zase letos dere na světlo, nechť je i pro nás povzbuzující a dodá po té kruté zimě také novou energii i nám všem do celé letošní sezóny zahrádkářské. Užijte si to pučení a rašení, posléze kvetení a v letních měsících i to příjemné sklízení vašich výpěstků. Ale také se dosyta kochejte vším, co se povedlo a zazelenalo, kvetlo a urodilo se a co se nepovedlo, nezoufejte, určitě se to povede příště!

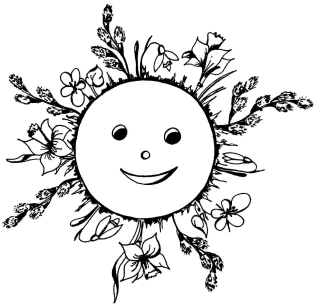

Užijte si to nové jaro a po něm následující léto na svých zahrádkách, na prázdninových cestách (ať už kamkoliv) ve zdraví a v dobré náladě. My se budeme setkávat na těchto stránkách až s nadcházejícím podzimem, a proto si dovoluji všem popřát co nejpříjemněji prožitou tu naši sezónu zahrádkářskou. Načerpejte spoustu síly a dobré nálady.
Budeme rádi, když se s námi podělíte o vaše zajímavé zážitky, které vás o prázdninách potkají. Nezapomeňte také, že na svých zahradách nemusíte mít všechno, ale přeji vám, ať tam máte především dobrou náladu a pohodu.

Hezké jaro i léto přeje všem vaše odp.redaktorka J.K.

Cibulkové kosatce – junony

V prodejních centrech je v průběhu srpna a září možné v nabídce cibulovin najít i cibule kosatců. Jsou nápadné přisedlými ztlustlými kořeny, přetrvávajícími celé období vegetačního klidu. Tyto charakteristické cibule patří k zajímavým kosatcům rodu Juno Tratt. s českým názvem junony.

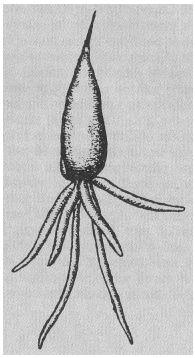

Iris bucharica - cibule

Dříve byly všechny rostliny, mající stejnou stavbu květu typickou pro kosatce, bez ohledu na vzhled podzemních orgánů, řazeny do rodu *Iris*. Ten byl dále členěn na 12 systematicky příbuzných sekcí. V roce 1961 publikoval G.I.Rodioněnko uznávanou systematickou studii a z celého dříve jednolitého rodu *Iris* oddělil na základě morfologických znaků rody rostlin vytvářejících různé cibule. Mezi nimi i rod *Juno*.

Z botanického hlediska jsou junony charakterizovány hladkou masitou cibulí složenou z několika šupin, s obvykle 3-8 nápadně ztlustlými válcovitými kořeny, přibližně stejně dlouhými jako cibule

(viz obr.). Charakteristickým znakem květů, většinou asi 6 cm velkých, jsou velmi malé, úzké a krátké vnitřní okvětní lístky, směřující do stran nebo šikmo dolů. Z hlediska přehlednosti lze podle stavby rostlin rozčlenit rod na 2 skupiny:

1. skupina – vyšší druhy 30 – 40, ale i 70 cm velké, se stonkem nesoucím široké, střídavé, na stonku proti sobě postavené listy, v době plné vegetace mnohdy v polovině zalomené. Tento typ nápadně připomíná zmenšené listy kukuřice. V úžlabí vrchních listů vyrůstají jednotlivé květy, které se postupně otevírají.

2. skupina – nižší druhy do 30 cm se zkráceným stonkem, u některých druhů se až ztrácejícím mezi převážně přízemními listy, s menším počtem květů vyrůstajících vždy až na vrcholku stonku.

Celý rod Juno má přibližně 30 druhů, z nichž naprostá většina se v přírodě vyskytuje na rozsáhlém území Malé a Střední Asie, některé druhy zasahují i do severní Afriky a jeden do Španělska.

Relativně nejčastěji se můžeme v nabídce setkat s následujícími druhy:

***Juno bucharica* Vved.** dorůstá do výšky 30-50 cm. V úžlabí horních listů postupně odshora vykvétají květy s bílými vnitřními okvětními lístky a sytě žlutými vnějšími okvětními lístky, nesoucími drobně zeleně skvrnitý vlnitý hřeben. Je to nejčastěji nabízený a snadno pěstovatelný druh. Kvete koncem dubna nebo začátkem května.

Iris bucharica

***Juno orchioides* Carr**. je velmi podobný předcházejícímu druhu, ale liší se intenzivněji žlutými květy s oranžovým znakem. Často je s předcházejícím druhem zaměňován a má s ním také shodnou dobu kvetení.

Juno magnifica Vved. je habituelně podobný, poněkud robustnější, se světle namodralými, vzácněji čistě bílými květy. Druh je obtížněji pěstovatelný, potřebuje ochranu před extrémně nízkými teplotami. Kvete koncem dubna a začátkem května.

***Juno warleyensis* Vved**. je druh tvořící až 30 cm vysoký stonek, ukončený 2-5 půvabnými vrcholovými květy fialovomodré barvy s bílou a světle fialovou kresbou a oranžovými znaky na vnějších okvětních lístcích. Poměrně přizpůsobivý druh, vyžadující slunné, chráněné a sušší stanoviště. Kvete obvykle koncem dubna.

***Juno persica* Tratt**. je vzhledem k velkému areálu rozšíření druhem značně variabilním, vytvářejícím řadu poddruhů lišících se především barvou květu. Ta je většinou světle modrofialová, ale jsou popsány variety s purpurovými, tmavě modrými, purpurovohnědými a dokonce i žlutými květy, obvykle se skvrnami na vnějších okvětních lístcích. Systematické zařazení jedince může komplikovat množství vytvořených kříženců s jinými druhy. Listy jsou úzké, téměř přízemní, 1-2 květy vyrůstají na velmi krátkém stonku asi 15 cm. Tento druh je velmi

citlivý na mráz, nejsnáze přezimovatelný v květináčích. Nakvétá velmi časně, někdy již koncem února.

***Juno aucheri* Sealy** vytváří asi 30 cm vysoký stonek, který nese až 6 tvarově charakteristických světle modrých květů s tmavomodrým a žlutým žilkováním. Vzhledem ke svému původu (Mezopotámie) vyžaduje bezmrazé a přiměřeně suché období vegetačního klidu. Nakvétá již v březnu.

Iris aucheri

Abychom při pěstování junon dosáhli úspěchu, musíme dbát určitých zásad:
Cibule sázíme na podzim, nejlépe v září, do hloubky asi 10 cm. Při sázení nesmíme odlomit přirostlé dužnaté kořeny, ze kterých rostlina v průběhu vegetace vytváří postranní kořínky a jejichž prostřednictvím přijímá vodu a potřebné živiny. Jejich odstranění většinou způsobí úhyn nebo je příčinou dlouholetého zotavování bez tvorby květů. Důležité je vsadit cibule do výživné, avšak dobře propustné zeminy na slunné a teplé nezastíněné místo. Přes zimu je nutné většinu druhů chránit před trvalým vlhkem. Většina také vyžaduje ochranu před velkými mrazy, asi s výjimkou *J. bucharica, J. orchioides a J. caucasica.* Naopak choulostivé druhy pocházející z teplejších oblastí Malé Asie a Mezopotámie (*J. persica*) je nejlépe sázet do dostatečně velkých květináčů, které při mírném zvlhčování umístíme přes zimu na chladném, ale bezmrazém a vzhledem k časnému kvetení i světlém stanovišti.

Vegetační období je krátké, u menších druhů od dubna do června, u větších až do července. V této krátké době musí rostlina vytvořit dostatek zásobních látek. Rostliny umístěné venku se u většiny druhů objevují od dubna, kdy při dostatku vláhy poměrně rychle dorůstají a vykvétají. Během června a července stonky i listy zežloutnou a rostlina zatahuje. To je jediná vhodná doba na přesazování. Přes léto vyžaduje rostlina sucho. Někteří pěstitelé v tuto dobu nejchoulostivější druhy vybírají z půdy a do výsadby je ukládají na chráněném místě do písku.

Na dobrém stanovišti, v půdě dostatečně zásobené živinami, je možno rostliny ponechat až 5 let, kdy si již obvykle začínají konkurovat s dceřinými rostlinami.

Intenzivní přihnojování se nedoporučuje.

Zástupce tohoto rodu je možné úspěšně množit výsevem semen, ale květu schopných rostlin dosáhneme až po několika letech. Sebraná semena nejlépe (podle literatury) klíčí ihned po dozrání. Podle vlastní zkušenosti jsem však u *J. bucharica* dosáhl mnohem větší klíčivosti při výsevu do mírně vlhké půdy na začátku zimy, kdy po přezimování v chladu semena vyklíčila téměř stoprocentně.

Množení dceřinými cibulemi je sice kvantitativně málo výnosné (obvykle se vytváří na mateřské cibuli jedna malá cibulka ročně), avšak květu schopných

rostlin lze takto dosáhnout v optimálních podmínkách již druhým rokem. Mladé cibulky vždy ponecháváme přirostlé k mateřské cibuli, dělíme až větší samostatné cibule. Je popsána také náročná metoda množení ztlustlých kořenů, odebraných ze silných cibulí. Na zaschlé řezné ploše kořenů uložených do stále přiměřeně vlhkého písku se vytvoří malé cibulky.

Junony vysazujeme do slunných a suchých, nepříliš kamenitých skalkových partií ve společnosti málo rostoucích skalniček, případně takových rostlin, které po zatažení junon vyplní volné místo. Vzrůstnější druhy lze umístit i do trvalkových záhonů za podmínky, že nebudou zastíněny okolními rostlinami. K řezu jsou ale nevhodné.

Junony vyžadují poněkud zvýšenou péči se specifickými nároky, ale většina druhů se nám odmění nápadnými a půvabnými květy, které každého milovníka květin zaujmou.

R. Pucholt

Informační tabule: Cibulové kosatce

Botanický ústav AVČR, Botanická zahrada Chotěbuz
Autoři: RNDr. Pavel Sekerka, Ing. Markéta Macháčková, Mgr. Milan Blažek

Cibulové kosatce představují zahradnicky i botanicky svébytnou skupinu kosatců. Ačkoliv rod Juno poprvé popsal Leopold Trattinnick začátkem 19. století, o taxonomii cibulových kosatců se nejvíc zasloužili sovětští botanici, především G.I.Rodioněnko. Dnes se jednotlivé rody cibulových kosatců *Juno, Xiphium*, *Iridodictyum* opět považují pouze za podrody širokého rodu kosatec – *Iris.*

Kosatce podrodu *Scorpiris* (Juno) - junony
Drobné až poměrně mohutné rostliny vysoké i přes 50 cm. Cibule mají nápadné, dlouhé ztlustlé kořeny. Slupka cibule je hladká. Listy jsou poměrně široké, složené do tvaru písmene V. Kvetou na jaře a počátkem léta.

Kosatce podrodu *Xiphium* - kosatčíky
Poměrně velké rostliny dorůstající i více než 50 cm. Cibule jsou kryté hladkou slupkou. Listy mají na příčném řezu tvar písmene V, vyrůstají na podzim nebo na jaře před rozkvětem. Pocházejí ze západního Středomoří. Popsáno je 7 druhů, v zahradách se pěstují především jejich kříženci.

Anglické kosatce – odrůdy vyšlechtěné z *Iris Latifolia* (sy.:*I.xiphioides*) původem z horských luk v Pyrenejích. Listy raší na jaře, květy jsou fialové, modré nebo bílé se žlutou skvrnou na bázi, nikdy celé žluté. Dosahují výšky až 1 m, proto se výborně hodí i k řezu.

Španělské kosatce – jsou odvozené od *Iris xiphium*, původní druh roste v západním Středomoří po Korsiku a jih Itálie. Listy raší již na podzim, květy v barvách modrých, fialových, bílých a žlutých.
Mají dlouhou tradici pěstování, např. P. Miller v roce 1732 uvádí 16 odrůd.

Pěstují se převážně na řez, u nás nejsou dostatečně mrazuvzdorné.
V polovině 50. let jsou španělské kosatce nahrazovány tzv. holandskými kosatci. Jedná se o hybridní odrůdy vyšlechtěné z *Iris xiphium*, *I.tingitana* a *I.latifolia*. Na jejich šlechtění se podíleli především bratři Hoogové, pracující pro firmu van Tubergen. Rostliny jsou vůči mrazu odolnější než kosatce španělské. Z větší části se pěstují pro řez květů. Jsou vysoké 40-60 cm.

U nás, pokud je pěstujeme venku, kvetou v červnu. Na záhonech vydrží kvést poměrně dlouho. Nevýhodou je, že raší již na podzim a listy přes zimu snadno namrzají. Kryjeme je na zimu chvojím.

Kosatce podrodu *Hermodactyloides (Iridodictyum*) - kosatečky
Drobnější rostliny vysoké v době květu kolem 10 cm. Menší cibule jsou kryté síťkovanými zbytky starých listů. Listy mívají čtvercový průřez, vyrůstají na jaře v době květu. Popsáno je kolem 10 druhů rozšířených do Středomoří a Střední Asie.

Jedná se o oblíbené zahradní cibuloviny. Nejčastěji se pěstuje kosateček síťovaný (*Iris reticulata*), původem z Turecka a Kavkazu, kosateček Danfordové (*Iris danfordiae*) – východní Turecko a *Iris histrioides* – severní Turecko. Od jmenovaných druhů jsou k dispozici desítky zahradních odrůd lišících se především barvou květů.

Velice atraktivní jsou také jejich mezidruhoví kříženci. K nejznámějším patří odrůda ‚Katherine Hodgkin', vzniklá z volného sprášení *Iris histrioides* a *Iris winogradowii.* Výsev provedl v r. 1955 E. B. Anderson, rostlina poprvé vykvetla v r.1960. Dnes patří pro svůj atraktivní vzhled k nejpěstovanějším kosatečkům. Stejné rodiče má také odrůda ‚Lady Beatrice Stanley'.

Mezi další mezidruhové křížence kosatečků patří hybridy mezi *Iris histrioides* a *Iris reticulata*.

Kosatečky kvetou brzy na jaře, v našich podmínkách od konce února do začátku dubna (’Harmony' a ‚George').

Stromy nám nabízejí sílu, lásku i zdraví

Každý strom žije, má duši a také obrovskou životadárnou sílu. V minulosti lidé tuto sílu dokázali využívat - měli své posvátné háje velkých dubů, buků či kaštanů, které mnohde působily také jako věštírny. Jakmile se lidé odebrali do posvátného háje a pod jejich mohutnými větvemi se uložili ke spánku, duchové stromů jim nabídli vyřešení jejich problému. Také nemocní přicházeli pro zdraví a mnozí je také tímto způsobem získávali. Proto i pouhé ulomení větve v posvátném háji bylo považováno za hřích a věřilo se, že poraněný strom pachatele potrestá buď smrtí nebo nemocí.

Dnes opět objevujeme uzdravující sílu stromů. Je známo, že léčit může už samotný pobyt v lese. Výzkumy prováděné v Rusku prokázaly, že větve sibiřské jedle umístěné poblíž nemocného, snižují množství mikrobů až o 50 %. Borové

a jalovcové větve zase urychlovaly rekonvalescenci zvláště u pacientů s nemocnými plícemi. Přinášely úlevu také při nepříjemných migrénách.

Mnozí z nás se již sami přesvědčili, jak blahodárně působí stromy či lesní prostředí na ztrápenou duši. A že psychický stav člověka ovlivňuje i jeho fyzické zdraví již uznává i klasická medicína.

Nabízíme vám způsob, jak využít darů této "lesní ozdravovny" zejména na jaře, kdy se celá příroda probouzí a projevuje se v plné své síle a kráse. Chceme-li přijímat sílu stromu, měli bychom se napřed přesvědčit, zda na něm neroste jmelí nebo zda nemá hřibovité výrůstky (takový strom je pravděpodobně nemocný). Vybraný strom obejmeme a přitiskneme se k němu celým tělem. Zavřeme oči, zapomeneme na všechny problémy a soustředíme se jen na sjednocení se stromem. Představujeme si a vnímáme, jak ze stromu přechází do našeho těla proud energie. Doporučuje se zůstat takto 15 až 20 minut. Pak nezapomeneme strom pohladit a poděkovat mu za jeho pomoc.

Ještě předtím, než začneme využívat sílu stromu, měli bychom vědět, jaký strom je nám v tuto chvíli nejvíce užitečný. Každý druh stromu má poněkud odlišný charakter a některé by vám při určitých problémech nejen nepomohly, ale mohly by i uškodit. Například tis má tu vlastnost, že namísto dávání energie sám ji přijímá od druhých živých bytostí. Nebo vrba sice rozjasňuje mysl, napomáhá k tomu, abychom si uvědomili své problémy a pochopili sebe samého, ale zároveň nás přivádí k pesimismu a v krajních případech až k sebevraždě. Proto její pomoc by měli využívat jen lidé sebevědomí, bez komplexů a bez vnitřního strachu a obav.

BOROVICE (Pinus**)**

Borovice byla uctívána už ve starověku. Kultovním stromem byla především v Číně a v Japonsku. Tam byla považována za strom, který posilňuje jak živé bytosti, tak i duše zemřelých. I v Evropě byla borovice symbolem síly, zdraví, dlouhověkosti a plodnosti. Keltové ji považovali za "matku moudrosti" a strom zdraví.

Hojivých účinků borové pryskyřice využíval už Hippokrates. Léčivé jsou také pupeny, ovšem jejich jarní sběr lze provádět jen se souhlasem majitele lesa. Odvar z čerstvých nebo sušených pupenů se používá při chronických bronchitidách, při neurózách a také při revmatismu.

Pobyt u borovice, zvláště pak v borovém hájku, napomáhá k vyostření intelektu, posiluje paměť a navrací emocionální rovnováhu. Také zklidňuje zlost a stres a dokonce je prospěšný i při hubnutí. Borovice mají také antiseptické účinky, léčí a chrání před infekcemi a v jejich blízkosti se můžeme snadněji zbavit rýmy či nachlazení.

BŘÍZA (*Betula pendula***)**

Bříza je strom pro melancholiky; zahání chmury a způsobuje dobrou náladu. Už samotný pohled na štíhlé bílé kmeny břízy a její jemné větve působí na nás uklidňujícím dojmem. Bříza byla kdysi považována za magický strom především při překonávání nemocí. Pokud někdo trpěl třesavkou, zašel do březového hájku, kde postupně zatřásl třemi břízkami, a pak vyslovil magickou formuli:

“Zatřes se mnou, jako já s tebou, a pak přestaň!” Potíže pak ustaly, neboť strom převzal lidskou chorobu na sebe.

Spánek pod břízou se doporučuje lidem, kteří se cítí vyčerpáni nemocí nebo těžkou prací. Z mladých březových pupenů (jsou však chráněny!) si můžeme připravit salát, z čerstvých mladých listů zase čaj. Extrakty z břízy jsou elixírem pro zdraví a krásu. Čaj z mladého listí působí protizánětlivě a močopudně a napomáhá rozpouštění močových kamenů. Užívá se při revmatických potížích a při poruchách funkce slinivky břišní. Zevně působí na pročištění a regeneraci pokožky, též vyhlazuje vrásky.

Když obejmeme kmen břízy, přinese nám to klid a celkové posílení. Napomůže také při rozvíjení intuice a vnímavosti.

BUK (*Fagus sylvatica*)

Buk je stromem plodnosti, například Řekové přiváděli k bukům “jalová” zvířata a také neplodné ženy. Slované věřili, že tam, kde rostou buky, nemohou nikomu ublížit žádné čáry a kouzla. Také plody – bukvice (sbírané na podzim) byly praženy a jedly se pro očistu organismu. Ovšem jen v malých dávkách, jinak působily stejně, jako hodně silný alkohol. Z bukvic se získává také jedlý olej, který, lisovaný za studena, se vyrovná oleji olivovému. Čerstvé bukové listí se žvýká při vyrážce v ústech. Odvar z listí buku je také účinný na svědivou vyrážku.

Pobyt u zdravého buku uleví od stresu, bolestí hlavy a prospívá při léčbě krevního tlaku (normalizuje ho). Bukový les nám poskytuje pocit bezpečí a nepříjemné problémy pak dokážeme vnímat z nadhledu. Buk posiluje v člověku schopnost tolerance k ostatním. Máte-li problémy ve svém okolí, ve všem chcete mít jen svoji pravdu, obejměte buk, který vám pomůže najít společný jazyk s ostatními a dovede vás ke kompromisu.

DUB zimní *(Quercus petraea)* **a letní** *(Quercus robur)*

Duby byly považovány za posvátné stromy. Ze šumění jejich listí uměli kněží starověkého Řecka “číst” božská sdělení. Také Keltové a Slované uctívali duby, dávali jim obětní dary, a když potřebovali důležité rady, usínali v jejich stínu s vírou, že větve dubu jim přinesou prorocký sen. Rovněž mnozí svatí z počátků křesťanství trávili svůj život v prostoru starých vykotlaných dubů. Například sv. Bernard tvrdil, že za veškerou svoji energii i moudrost vděčí dubu, v jehož dutině často pobýval.

Dubová kůra (sbírá se z mladých tenkých větví v dubnu) je důležitým léčebným prostředkem, obsahujícím hodně tříslovin a hořčin. Svým protizánětlivým účinkem (též zastavuje krvácení a průjem) se využívá při špatném trávení nebo zevně při hemeroidech, kožních zánětech, špatně se hojících ranách nebo proti potivosti nohou.

Dub nám svojí energií dodává zdraví a sílu, podporuje myšlenkové procesy a především rozhodování. Pobyt pod ním se proto doporučuje těm, kteří mají nějaké neřešitelné problémy, neboť dub jim dodá sílu a napoví to nejlepší řešení.

JEDLE *(Abies)*

Jedle je strom, který regeneruje naší vitalitu. Například v Rumunsku bylo zvykem přinášet těžce nemocné pod jedli, tam je opřeli o kmen stromu a postižení se snadněji uzdravovali. Jedlové větvičky se také přidávaly do první koupele novorozeněte, aby dítě bylo silné a aby duch jedle od něho odháněl zlé mocnosti. Jedle bývá považována za krále lesa, symbolizuje majestát, stálost a také trpělivost. Keltové uctívali jedli v době zimního slunovratu, kdy ji zdobili pentlemi a přinášeli pod ní dary svým bohům.

Léčivou částí jedle jsou mladé výhonky a jehličí, z nichž se získává silice. Ta slouží jako součást zevních přípravků proti revmatismu, k inhalacím při dýchacích potížích, nebo jako přísada do koupele (uklidňující a posilující prostředek).

Obejmout jedli se doporučuje osobám zavaleným prací, neustále někam spěchajícím a s nízkým pocitem sebevědomí. Tento strom je bude chránit před přepracováním a poskytne jim tolik potřebné zklidnění a odpočinek. K jedli by se měli přitisknout také ti, kteří trpí zablokováním v sexu; protože tento strom jim pomůže možná více než kterýkoliv sexuolog.

KAŠTAN – Jírovec maďal (kaštan koňský)

Kaštan – správně jírovec – uklidňuje, zmírňuje napětí a tak pomáhá především ve chvílích, kdy prožíváme z něčeho velké obavy a strach. Tento strom léčí nemocnou duši a pomáhá najít ztracené sebevědomí a jistotu.

Léčivá je kůra jírovce, kdy se vývar používá při léčbě hemeroidů nebo křečových žil. Výluh (lihový) z květů nebo plodů kaštanů je známý jako mazání při revmatických potížích, neboť podporuje lepší prokrvení nemocného místa. Často postačí prosté nošení plodu kaštanu v kapse, abychom se zbavili příležitostných revmatických bolestí. Doporučuje se také uložení kaštanových plodů do postele pod matraci, to abychom spali klidným spánkem, zbavili se revmatických potíží a byli chráněni před nečistými silami.

Pobyt u kmene jírovce nám pomůže zbavit se neklidu a strachu.

LÍPA malolistá / velkolistá *(Tilia cordata / platyphyllos)*

Lípa je stromem smíření. Už za dávných časů, jakmile se dva znesvářené rody či sousedé udobřili, zasadili na hranici svých území lípu, aby hlídala a chránila jejich mír a pokoj. Je to strom lásky, který urovnává mezilidské vztahy.

Lípa je také účinná léčitelka. Její květ je známým prostředkem při nachlazení, při horečkách a zahlenění dýchacích cest. Pomáhá také při žaludeční a střevní kolice a též proti revmatismu.

Energie lípy zajišťuje zdravý odpočinek, přivolává věštecké sny a především přináší příjemnou a vstřícnou atmosféru ve vztahu dvou či více osob. Proto se pobyt u kmene lípy doporučuje především těm lidem, kteří vidí všechno černě a domnívají se, že je neustále někdo pronásleduje a chce jim ublížit. Zvláštní magickou sílu má dvanáct lip vysazených do kruhu. V jeho středu i méně vnímavý člověk může pocítit zvláštní kouzlo, jakoby otevírání se něčemu nádhernému, laskavému i tajemnému zároveň. Funguje to i tehdy, kdy už

některé stromy z kruhu jsou poraženy nebo odstraněny i s kořeny, ale je viditelné, že v původním počtu jich bylo dvanáct.

MODŘÍN opadavý *(Larix decidua*) (Smrekovec opadavý)

Modřín pochází se Severní Ameriky a dnes je hojně rozšířen především pro své cenné dřevo. Modřín dodává energii a povzbuzuje sebejistotu. Je symbolem obnovy a lepšího života, takže omlazuje jak fyzicky tak i psychicky. Používá se k tomu vykuřování modřínovým dřevem nebo pálení modřínového jehličí, což dokáže odvrátit nepříznivé vlivy. Vykuřování modřínem se úspěšně využívalo i v dobách moru.

Z pryskyřice modřínu se vyrábí modřínová mast na revmatické bolesti, ale též jako mazání na hrudník při bronchitidě nebo úporném kašli. Modřínová kůra má vysoký obsah tříslovin a používá se do koupelí nohou proti jejich pocení a zápachu.

Pobyt pod modřínem nám přináší dobrou náladu a je tedy doporučován především pesimistům. Povzbuzuje trpělivost, vytrvalost a napomáhá v řešení komplikovaných záležitostí.

SMRK *(Picea)*

Smrk má ochrannou moc a na některých místech je ještě i dnes vysazován tam, kde má chránit dům a rodinu před veškerým zlem, nemocemi a nepřízní osudu. U našich předků ztělesňoval ženský prvek a byl proto stromem života a mateřství. Ve starém Řecku se předpokládalo, že ve smrkových hájích mají své obydlí bohové. Jinde lidé zase věřili, že v korunách smrkových stromů sídlí dobří lesní duchové a skřítkové, a proto pod nimi pořádali tajemné magické obřady.

Nejdůležitější léčivou složkou smrku je jeho silice získávaná z mladých jarních výhonků. Ty je možné nasušit a pak používat k inhalacím nebo jako doplněk bylinkového čaje. Je prokázáno, že smrk – celý strom – má schopnost důkladně pročistit vzduch.

Ke smrku se můžeme obracet při jakýchkoliv potížích – tělesných, psychických i jiných. Je jako laskavá matka, která nás k sobě přivine a sejme z nás vše nepříjemné, abychom mohli s úsměvem vstoupit na další trasu našeho pozemského putování.

Zdroj: časopis MEDIUM č. 7

TAJNÝ ŽIVOT STROMŮ

autor Peter Wohlleben, lesník

Řeč stromů

Nebylo by zajímavé vědět, zda se stromy dokážou nějak vyjadřovat?

Upozorňují na sebe nikoliv zvuky – ty jsou mimo jejich vliv – ale používají vůně jako výrazové prostředky. I my lidé máme jakousi tajnou řeč vůní a ta je vlastní i stromům.

Zajímavý jev byl pozorován v afrických savanách. Žirafy tam ožírají deštníkové akácie, což se těmto stromům samozřejmě nelíbí. Aby se těchto býložravců zbavily, naplní akácie během několika minut svoje listy jedovatými látkami. Žirafy to vědí a přejdou k dalším stromům. Ale – několik stromů vynechají a krmí se až asi po 100 m. Důvod je překvapivý: ožíraná akácie vysílá jako varování plyn, který ostatním stromům signalizuje, že se blíží nebezpečí. Žirafy tuhle hru už znají a odtáhnou savanou o kus dál, k nic netušícím stromům.

V našich podmínkách lze najít příklady, např. když strom napadnou malé organizmy. Stromy se brání samy. Duby prosycují kůru a listí hořkými a jedovatými třísloviny. Buď tak obtížný hmyz usmrtí, nebo pozmění chuť do té míry, že se lákavý salát promění v sžíravou žluč.

Taková forma obrany samozřejmě potřebuje svůj čas. Nejen proudění vzduchu, ale i kořeny předávají zprávy, ty nezávisle na počasí. Zvěsti se nešíří kupodivu jen chemicky, ale i elektricky, a sice rychlostí jednoho cm za sekundu. Ve srovnání s lidmi a většinou živočichů je to pomalé, ale i v živočišné říši se najdou pomalé reakce, například u červů a medúz.

Důležitým mezičlánkem zajišťujícím rychlé šíření zpráv jsou houby. Fungují podobně jako optická vlákna, jimiž se vede internet. Jaké zprávy si stromy předávají a v jakém počtu, tam je výzkum teprve v počátku.

Láska

Rozvážnost stromů se projevuje dokonce i při rozmnožování, reprodukce se totiž plánuje minimálně s ročním předstihem. Jestli každé jaro přinese stromům lásku, závisí na jejich rodové příslušnosti. Zatímco jehličnaté stromy vysílají pokud možno rok co rok svoje semena do světa, listnáče sledují zcela jinou strategii. Nežli nastartují květenství, nejprve se spolu vzájemně domluví. Spustíme to příští jaro, nebo ještě rok dva počkáme? Lesní stromy kvetou raději všechny naráz, protože se tak geny mnoha individuí mohou dobře promísit. Přesně takhle je tomu u jehličnanů, zatímco listnaté stromy přihlížejí ještě k dalšímu faktoru, jímž jsou divočáci a vysoká. Tato zvěř prahne po bukvicích a žaludech, které jí pomáhají založit si jaksepatří na sádlo. Na zmíněné plody je zvěř vysazená, protože obsahují až 50 % oleje a škrobu – v tom je žádné jiné krmivo nepřekoná. Na podzim bývají často celé rozsáhlé lesní oblasti vyžrány až do posledního drobku, takže zjara stěží nějaké stromky vyklíčí. Proto ta nezbytná úmluva. Když stromy nekvetou každý rok, nemohou divočáci a srnky s potravou počítat. Jejich potomstvo se tak limituje, protože březí samice musí

přestát dlouhý čas velice skoupý na potravu, který některé kusy nepřežijí. Když potom naráz všechny buky a duby rozkvetou a nesou plody, býložravci, jichž už není tolik, nestačí všechno pozřít, takže dosti neobjevených semen zbyde a vyklíčí.

Vykvétání v několikaletých intervalech mívá stejně závažné důsledky i pro hmyz, zvláště pro včely. Víceletá přestávka ruinuje jejich množství. Avšak velké včelí populace ani nemohou vzniknout. Důvodem je, že malí pomocníci se o lesní stromy nezajímají. Je potřeba něco jiného, spolehlivějšího, takzvaně nízkonákladového. A co je potom víc po ruce než vítr? Strhává jemný pylový prášek z květů a přenáší jej na sousední stromy. A vzdušné proudy se vytvářejí při nižších teplotách, kdy včely zůstávají raději doma.

Ale například třešně ptáčnice spoléhají na hmyz, spolu s dalšími. Navíc samčí i samičí orgány u nich sídlí v témže květu. Avšak třešeň je citlivá a rozpozná nebezpečí „incestu“. Pouze cizí genetické znaky projdou zkouškou a mohou vytvářet semena a plody. Jak strom rozpozná rozdíl mezi „mým“ a „tvým“? To dodnes přesně nevíme. Dalo by se říct, že to strom prostě vycítí. Cožpak neznamená tělesná láska i pro nás víc, než pouhé vyplavování signálních látek, které dále zaktivují tělesné sekrety?

Některé druhy zabraňují incestu obzvlášť důsledně tím, že má každý exemplář pouze jedno pohlaví. Například jívy jsou výhradně samčí nebo samičí a tak se páří výhradně s odlišnými jedinci.

(ukázky jsou kráceny)

vybrala *Zuzana Holancová*

* * * * * * *

KLUBOVÝ ŽIVOT

ZÁJEZDOVÁ SEKCE

Zveme Vás na zájezd dne 17.6.2017.

Program:

Hrad Kost - rod Kinských, středověká mučírna.
Zahradnictví Bratronice - trvalky, letničky a.j..
Zahradní dvůr Listen - Straky, soukromá zahrada v nivě říčky Vlkavy
Zahrada Balatka - Všejany, čarověníky.
Zahrada přítelkyně Jar.Melicharové s posezením a malým občerstvením - Všejany.

Sraz: Metro "Černý most" (pod lávkou, směr Hor.Počernice) v 6^{50} hod.

Odjezd v 7^{00} hod.

Návrat do 19^{00} hod.

Cena zájezdu 400 Kč, nečleni 430 Kč.

Přihlášky : Jaroslava Řeháková tel.: 603 268 023

Email: jar.rehakova@seznam.cz

SEKCE ARANŽOVÁNÍ

Jarní aranžování se konalo 28.března pod dohledem paní Hrdinové. Děkuji tímto za velmi slušnou účast! Paní Hrdinová nám zajistila slaměné věnečky a nějaké přízdoby. Pak jsme již samostatně vytvářely velikonoční věnečky buď na pověšení nebo na stůl. Myslím, že hodně věnečků se povedlo a bude krásnou ozdobou domácností na Velikonoce.

Další seminář aranžování se uskuteční 21.11.2017 v Rokycanově ul. č.15 od 16 hodin.Bude to před adventem a podrobnosti se dozvíte elektronicky nebo SMS zprávou.

J. Melicharová
tel. 606 929 818

JUBILEA

Dne **5.8.2017** se dožívá krásných **85.** narozenin naše dlouholetá členka

paní Ing. Soňa Neumannová

bývalá redaktorka a stále i současná dopisovatelka našeho Zpravodaje.

Dne **30.8.2017** se dožívá krásných **80.** narozenin další naše dlouholetá členka a bývalá jednatelka

paní Ing. Iva Apfelbecková

Hortiklub oběma v předstihu přeje všechno nejlepší, hodně štěstí, zdraví a ještě mnoho dalších spokojených let.

Gratulujeme a děkujeme za jejich dlouholetou nezištnou činnost ve vedení Hortiklubu.

* * * * * * *

Hnojivé a léčivé přípravky na posílení rostlin

Proč používat výluhy rostlin?
Mají optimální poměr živin, působí preventivně, protože mobilizují obranyschopnost rostlin. Používáme je především v období zvýšeného nároku na živiny k posílení oslabených rostlin – tekuté hnojivo je rychle přijímáno. Nezatěžují životní prostředí, neovlivňují negativně půdní mikroorganizmy ani pH půdy. Nesplachují se do spodních vrstev půdy a jsou zadarmo.

Nevýhoda:
Vyžadují určitou investici na nádobu (ne kovovou) a náš čas i práci při jejich přípravě. Také zápach vznikající při rozkladu organické hmoty. Ten lze poněkud zredukovat přidáním mletého vápence nebo malého množství tinktury kozlíku lékařského (*Valeriana officinalis*).

Hnojivé jíchy
Jsou dokonale vykvašené a zapáchají, dřeviny jimi hnojíme 1x měsíčně, avšak nejdéle do konce května, aby mohla vyzrát do zimy pletiva.

Použijeme: 1 kg nasekaných čerstvých nebo 100 – 200g sušených rostlin na 10 litrů vody, nádobu zakryjeme přes lať (kvůli přístupu vzduchu), doba kvašení asi 14 dní – závisí na teplotě, hotový zákvas vytvoří pěnu. 10 litrů hnojůvky vystačí na plochu 1250 m^2, ředění 1:10 – 1:20 odstátou vodou.

Neaplikujeme za slunce, za větru, ani před deštěm, ale nejlépe na vlhké rostliny a půdu.
Obzvláště vhodné zákvasy jsou následující rostliny nebo jejich směsi:

Kopřiva – vyvážené a léčivé hnojivo pro růže, trvalky, letničky, bobuloviny, aromatické rostliny a zeleninu, s výjimkou luštěnin a cibulovin. Je bohatá na N, Ca, F, K, Mg, Si, podporuje tvorbu chlorofylu a odolnost vůči houbovým chorobám, tvorbu humusu a půdní mikroflóru, urychluje zrání kompostu.

Kostival lékařský – obsahuje N, K, Ca, mulč z kostivalu odpuzuje plzáky.

Pampeliška – obsahuje mnoho minerálů.

Černý bez – 1,5 kg čerstvé natě i květ na 10 litrů vody. Jícha působí proti hryzcům, (neředěná přímo do děr), ředění 1:10 jako prevence proti houbovým chorobám.
Další plané rostliny: mydlice lékařská, jitrocel kopinatý, kokoška pastuší tobolka.

Plevele se semeny cedíme přes punčochu, abychom zabránili jejich šířen-í

K ochraně a prevenci chorob a škůdců používáme čerstvé, neprokvašené jíchy – maximálně po 14 denním louhování, dále odvary – rostliny namočíme přes noc, poté 30 min. povaříme a scedíme, nebo jako studené výluhy – po 24 hod. máčení, 1 až 2 denní výluh ještě nezapáchá. Postřiky se provádějí pomocí staré malířské štětky (u postřikovače by se ucpaly trysky).

Vhodné jsou následující rostliny:

Heřmánek pravý – zvyšuje odolnost proti chorobám a škůdcům. Mořidlo na semena: 2 čajové lžičky suchých květů, ¼ l vroucí vody, 10 min louhovat. Semena namočit přes noc a ráno vysévat.

Kozlík lékařský – zvyšuje vitalitu rostlin, posiluje jejich obranyschopnost a příjem živin z půdy.

Řebříček obecný – prevence houbových chorob: 500g květů svařit a doplnit do 10 l vody, po 3 dnech scedit a po zředění 1:1 aplikovat postřik – odvar z kořenů obsahuje mnoho draslíku, podporuje růst, rozvoj mikroorganismů, silic u léčivých rostlin.

Kopřiva dvoudomá – čerstvá jícha: 100 g na 1 l vody, ředění 1:10, aplikace každých 14 dní proti svilušce, obaleči, molovce, neředěný výluh proti mšicím a mravencům (opakované polévání cestiček).

Přeslička rolní – 1,5 kg čerstvé natě 1 den vyluhovat v dešťové vodě, potom 1 hod. povařit,doplnit do 10 litrů, ředit 1:5 – 1:10 a aplikovat postřik na list nebo na půdu, případně jako zálivku. Má posilující účinek, působí jako prevence proti houbovým chorobám (padlí, černá skvrnitost, padání klíčních rostlin). V podobě čerstvé jíchy, kvašené 4-6 dní a ředěné 1:5 působí proti mšicím a svilušce snovací. Neředěná, aplikovaná na půdu v okolí rostlin působí proti plžům. Proti rzi použijeme odvar v kombinaci s kapradinami.

Kapraď samec – odvar nebo výluh jako prevence houbových chorob a zálivkou na půdu proti slimákům.

Pálivá paprika – odvar působí proti mšicím a žravému hmyzu.

Cibule – 1 kg slupek a zbytků natě na 10 litrů vody, nechat kvasit 8 – 10 dní, ředit 1:10, postřik posiluje obranyschopnost a působí proti plísni šedé.

Česnek – 100 g krájených stroužků přelít 1 litrem vroucí vody, nechat vyluhovat a scedit. Doplnit do 10 litrů, ředit 1:7, postřik proti kadeřavosti broskvoní (každé 2 týdny).

Rajčata – 1 kg zálístků nechat kvasit 14 dní v 10 litrech vody. Zalévá se půda a sazenice jako ochrana před slimáky.

Vratič obecný – 30 g sušených květů krátce povařit v 1 litru vody, ředit 1:3, postřik jako prevence padlí 1x týdně.

Účinek všech přípravků můžeme zvýšit přidáním stvolů mydlice lékařské, případně 1% mazlavého mýdla nebo 3% lihu. Tím zlepšíme jejich přilnavost k listům.

Mgr.M.Dostálová, Rosa klub

Dvojitý řez maliníků

1. Při klasickém řezu jen obvykle zkracujeme hůře vyvinuté vrcholky vybraných loňských výhonů, výhony zmrzlé a celé hůře vyvinuté. Řadu maliníků necháme nanejvýš o šířce 30 cm, **nejlépe orientovanou ve směru sever – jih**, pro maximální osvětlení sluncem. Na běžný metr necháme dobře vyvinuté 2-3 výhony.

2. V červenci se na těchto loňských výhonech tvoří plody, při větší hustotě pouze na jejich vrcholcích. V jejich těsné blízkosti vybereme tzv. výměnné výhony, které připravíme na úrodu v následujícím roce. Tyto výhony, jakmile dosáhnou výšky od 80 do 120 cm (záleží na odrůdě), zakrátíme o 10 – 15 cm, aby se do podzimu vytvořil boční obrost, který bude v následujícím roce zárukou několikanásobné sklizně, oproti klasickému pěstování. Vytvoří se tak 2 – 6 plodných větví.

3. Po posledním sběru tyto odplozené výhony celé odstraníme, ponecháme pouze nové větvící se výhony, odplevelujeme porost a odstraňujeme nadpočetný malinový podrost.

4. Na podzim tyto vybrané rozvětvené malinové „stromečky“ odplevelíme a pohnojíme síranem draselným a superfosfátem.

5. Záhy na jaře při začátku rašení pupenů zkrátíme všechny boční výhony na délku 10 – 20 cm, aby došlo k dalšímu rozvětvení bočních plodných větviček. Pro zvýšení úrody v tuto dobu doporučuji zálivku rozpuštěnými hnojivy typu Kristalon, Cererit ap. Také listovou výživu. **V jarním období v žádném případě nepoužívat hnojiva obsahující vápník a chlor.**

Výsledkem bude mimořádná úroda, zrání bude probíhat delší dobu než je obvyklé pro rozdílně starý plodonosný obrost. Vybrané mladé výhony opět jako loni, dosáhnou-li vhodné výšky, zkrátíme pro vytvoření dostatečného bočního obrostu. Odplozený prut po sklizni odstraníme, aby dostatečně do podzimu vyzrál prut (stromeček) mladý. Opět (viz bod 4.) připravíme maliny na přezimování.

Při dodržení všech zásad a zejména dobré výživy, vhodné opěrné konstrukce a neustálého odplevelování, lze docílit až čtyřnásobné úrody malin.

(Doplněk k přednášce ing. V. Vohralíka ze dne 7.1.2017, mail: vvohralik@volny.cz)

Rada k pěstování muškátů

Muškáty budou mít krásné květy, přihnojíme-li je drožďovou zálivkou.
Stačí rozdrobit do 1 litru vody jednu kostku droždí a nechat 14 dní kvasit.
Poté roztok zředíme 1:3 vodou a zalijeme jím květiny.
Hnojivo můžeme použít i pro ostatní rostliny.

Za věcnou správnost příspěvku ručí autor a redakční rada si vyhrazuje příspěvky krátit, stylisticky upravit a po dohodě s autorem eventuelně i doplnit.
Uzávěrka Zpravodaje č.139 je 30.8.2017.